Az vég Temesvárban

Losonczi Istvánnak haláláról

Tinódi Lantos Sebestyén

A szakasz fő témája

Losonczi István kinevezése Temesvár élére, ünnepélyes bevonulása és az első védelmi intézkedések.

Mi történik ebben a blokkban?

- Tinódi Sebestyén ebben a teljes szakaszban folytatja a Temesvárnál elesett magyar és külföldi tisztek, hadnagyok, tüzérek és vitézek név szerinti felsorolását.
- Említést nyernek a híres Ferenc nevű vitézek: Sövényházi, Csefi, Deli, Macsói, Horvát és Haraszti Ferenc.
- Név szerint szerepel Milák főhadnagy, Deli Balázs, Rácz Farkas, valamint a tüzérséget irányító Pattantyús Balázs és Lukács.
- Elesik a bátor Forgách Simon, akinek vitézségét mindenki látta a harcmezőn, valamint a gyalogsági hadnagyok, köztük Kis Kampó hadnagya, Nagy Gergely.
- A névsorban szerepelnek nemesek és egyszerűbb katonák is: Újszászi Sándor, a fiatal Tomori apród, Zoltán Józsa, Vas Benedek, és a német monstramegster (mustramester, katonai kiképző).
- Megemlékezik a Bornemissza, Horvát, Szörény, Fekete és Moga családok elesett tagjairól.
- Felbukkan Mendoza spanyol kapitány neve is, bizonyítva a külföldiek áldozatvállalását.
- A hosszú, ritmikus névsorolvasás célja, hogy ezek a nevek soha ne essenek ki a nemzet emlékezetéből.

Tartalmi összefoglaló

Ez a rész Tinódi krónikájának egyik legmonumentálisabb pontja: egy tiszta, ritmikus névsorolvasás, egyfárta zenés emlékmű a Temesvár falainál elhullott hősöknek. A szerző nem tesz különbséget rang szerint: a főnemesek és neves tisztek (mint Forgách Simon vagy Prényi hadnagya) mellett ugyanúgy megemlíti az egyszerű tüzéreket (pattantyúsokat), a vajdákat, a kapitányokat, sőt a külföldi zsoldosvezéreket is, mint Mendoza kapitány. Olyan emberek ők, akiknek családnevei generációkon át meghatározták a végvári harcokat (Deli, Horvát, Rácz, Sulyok). Ez a szakasz funkcióját tekintve megegyezik a mai hősi emlékművek márványtábláival: biztosítja, hogy az utókor név szerint ismerje azokat, akik életüket adták a hazáért.

12/14. RÉSZ
(445–488 sor)

Az vég Temesvárban

Losonczi Istvánnak haláláról

Tinódi Lantos Sebestyén

Fontosabb régi szavak

- patantyús – tüzér, az ágyúk kezeléséért felelős katona.
- monstramestör (mustramester) – a katonák összeírásáért, szemléjéért és kiképzéséért felelős tiszt.
- hadnagya – egy kisebb katonai egység (csapat) közvetlen parancsnoka.
- vesze – elveszett, elesett, meghalt a harcban.

Érdekesség / Történelmi háttér

Tinódi zsenialitása ebben a névsorban rejlik. Mivel személyesen is járta a végvárakat, a legtöbb itt felsorolt katonát személyesen ismerte, vagy bajtársaiktól gyűjtötte be a neveket a csata után. Ez a lista felbecsülhetetlen értékű genealógiai (családtörténeti) és hadtörténeti forrás a mai kutatóknak.

- **Történelem:**

Figyeljük meg az elesettek társadalmi összetételét! Miért volt fontos, hogy a főnemesek mellett az egyszerű tüzérek (pattantyúsok) és külföldi zsoldosok neve is fennmaradjon?

- **Irodalom:**

Mi a szerepe a névsorolvasásnak (epizódok nélküli felsorolásnak) mint epikus hagyománynak ebben a részben? Hogyan hat ez a szöveg ritmusára?

- **Kreatív:**

Válasszatok ki három nevet a felsorolásból (például egy pattantyúst, egy apródot és egy hadnagyot). Írjatok nekik egy-egy mondatos fiktív hősi sírfeliratot, amely kiemeli a kötelességtudatukat!

12/14. RÉSZ
(445–488 sor)